

"יתמו חטאים מן הארץ"? – אחריות החברה לעבריינות

קראו את הידיעה הבאה. מה צריך לעשות לנערים החשודים בדקירה?

חיפה: בן 15 נדקר במסיבת ביה"ס / חדשות SMN

נער בן 15, הלומד בבית הספר הטכני של חיל האוויר, נדקר הלילה (26.12.05) בקטטה שפרצה בין נערים סמוך לקניון חוצות המפרץ, במהלך מסיבת חנוכה שערך במקום בית הספר לתלמידיו. התלמיד פונה במצב בינוני עד קשה לבית החולים רמב"ם בחיפה. על פי דיווחי הצוות הרפואי, החשד הוא כי הנער הותקף על ידי חבריו לכיתה על רקע "משחקי כבוד".

ערכו לנערים משפט מבוים:

- בחרו "תובע" – תפקידו לשכנע את הקבוצה למצות את הדין עם הנאשמים – 14 שנות מאסר בפועל.
- בחרו "סנגור" – תפקידו לשכנע את הקבוצה להקל בעונשם של הנאשמים ולבקש חלופת מאסר.
- בחרו "עד מומחה" מטעם התביעה – תפקידו לספר על הסכנות בתופעת אלימות בני הנוער.
- בחרו "עד אופיי" מטעם ההגנה – תפקידו לספר על החשודים באופן המציג צדדים יפים באישיותם.
- יתר הקבוצה צריכה להחליט במשותף על עונשם של הנאשמים.

האם אתם מבינים את החלטתכם?

סנהדרין ההורגת אחד בשבוע – נקראת חובלנית; רבי אליעזר בן עזריה אומר: אחד לשבעים שנה.

רבי טרפון ורבי עקיבא אומרים: אילו היינו בסנהדרין – לא נהרג אדם מעולם;

רבי שמעון בן גמליאל אומר: אף הן מרבין שופכי דמים בישראל.

(תלמוד בבלי, מסכת מכות, דף ז, ע"א)

רש"י: אילו היינו בסנהדרין – בימים שסנהדרין דנו דיני נפשות לא נהרג בה אדם כדמפורש בגמרא, שבדקו את העדים בדבר שלא ידעו להשיב.

אף הן מרבין – אם היו עושים כן היו מרבין שופכי דמים שלא יראו [=יפחדו] מבית הדין.

אמה חושב ר' אבון בן אבא?

מה היו עונשיו לו ר' טרפון ור' עקיבא?

יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם... (תהלים קד, לה)

אותם בריונים שהיו בשכנותו של ר' מאיר, והיו מצערים אותו הרבה. היה מבקש עליהם ר' מאיר שימותו. אמרה לו ברוריה אשתו: מה דעתך? – משום שכתוב "יתמו חטאים", האם כתוב חוטאים?! חטאים כתוב, ועוד רד לסופו של הפסוק: "ורשעים עוד אינם", כיוון ד"יתמו חטאים" – "ורשעים עוד אינם"? אלא, בקש רחמים עליהם שיחזרו בתשובה – "ורשעים עוד אינם". ביקש רחמים עליהם וחזרו בתשובה.

(תלמוד בבלי, ברכות י"ע"א)

מה מלמדת ברכיה את ר' מאיר? האם לר' מאיר יש אחריות על אותם בריונים?

כי יגלב איש שור או שֶׁה וטִבְחוֹ או מְכָרוֹ חֲמִשָּׁה בָּקָר יִשְׁלַם תַּחַת הַשּׁוֹר וְאַרְבַּע צֵאֵן תַּחַת הַשֶּׁה : אִם בַּמְחֻתָּרִת יִמְצָא הַגֵּבֵב וְהִכָּה נָמַת אִין לוֹ דָּמִים : אִם זָרְחָה הַשְּׁמֶשׁ עָלָיו דָּמִים לוֹ יִשְׁלַם אִם אִין לוֹ וְנִמְכָּר בַּגֵּבֵבָתוֹ :

... מחפש הקב"ה עצה טובה לבנו הגנב, על כן אמרה תורה למכור אותו, כי כמו שבמלכות דארעא (הארץ) מושיבים את הגנב בבית הסוהר, זה לא משפיע לטובה על הגנב, להיפך בבית הסוהר הוא נפגש עם עוד גנבים אחרים ומוסיף ללמוד מהם, וכשיצא מבית הסוהר ואין לו פרנסה מוכרח הוא להיות גנב, וגם בזמן שהוא בבית הסוהר, מה יעשו אשתו ובניו כדי לחיות, מוכרחים להיות גנבים. אבל התורה הקדושה, אמרה למכור אותו ומסתמא ימכרוהו בית דין לאיש הגון, ובשש שנים ילמד שם נימוס ודרך ארץ ומידות טובות, כי יראה שם איך הבנים מתנהגים, ושם גם כן יהיה לו מה לאכול, ולא יצטרך לגזול, וגם יראה איך מכבדים אותו... ואמרו רז"ל בירושלמי, שאם יש לו כר אחד, יתנו לעבד, והוא ישן בלא כר, ומכל זה יבוש מלהיות גנב, ואחר שש שנים דואגת התורה עבורו שלא יהיה גנב, ואמרה "הענק תעניק לו מצאנך" וכו' כדי שיהיה לו להתפרנס, ובזמן עבודתו חייב האדון לזון אשתו ובניו כדי שלא יהיו גנבים.

אינה פתרון מציעה התורה לטיפול באנבים? מהי אחריות החברה כלפי אנבים? באה דרך זו שונה מהמוכר לנו כיום?

חזרו למשפט המבויס, איזה שיקולים נוספים כדאי לקחת, לפני שמקבלים החלטה על עונש? אילו פעולות נוספות על החברה לקיים מלבד ענישה?

הרב שלום משאש – (1908-2003) – נולד במכנאס שבמרקו. שימש כרב הראשי של מרוקו וכרבה של ירושלים, כתב ספרי פרשנות ושו"ת. נפטר בירושלים ונטמן בה.

